СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 302. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 29 грудня 1931. VOL. XXXIX. No. 302. Jersey City, N. J., Tuesday, December 29, 1931. THREE CENTS.

ЗІБРАЛИ $1,628 НА ЮВИЛЕЙНІМ СВЯТІ РІДНОЇ ШКОЛИ В НЮ ЙОРКУ

БУВ СВЯТОЧНИЙ НАСТРІЙ, ДОБІРНА ПРОГРАМА Й ПОВНО ПУБЛИКИ.

НЮ ЙОРК. — Неділя, дня 27 грудня, принесла нюйорській українській громаді повне задоволення, бо вона відсвяткувала 50-літні роковини істнування „Рідної Школи" в Рідним Краю з великим моральним і матеріяльним успіхом, чого найкращим доказом є те, що зі свята прийшло на ювилейний дар для „Рідної Школи" $1,628.54.

Свято влаштовано заходом Центрального Комітету Українських Народніх Організацій міста Ню Йорку, а відбулося воно в галі Українського Народного Дому на 6-тій вулиці.

Розпочато його відспіванням гимну „Рідної Школи", укладу нашого композитора Ярославенка. Гимн відспівав з бравурою Український Молодечий Хор під управою свого вчителя п. Т. Онуфрика.

Опісля слідували точки великої, але дуже вміло дібраної програми.

Від імени Центрального Комітету привитав присутних і „Рідну Школу" д-р Л. М. Мишуга, вказуючи на головне завдання „Рідної Школи", себто виховування характерних, боєвих і життездатних Українців.

Делєгат „Рідної Школи", п. Л. Ясінчук, вглянув в історію „Рідної Школи" та пригадав ті причини, які склонили наш нарід до заснования „Рідної Школи", а далі розгорнув ті завдання, які тепер стоять перед „Рідною Школою".

Представник американсько-української молоді, п. В. Семенина, представив в англійській мові значіння „Рідної Школи" для старого краю та подав причини, чому американсько-українська молодь цікавиться тим ювилеєм та великим успіхом країни, звідки вийшли її батьки.

Предсідник Центрального Комітету, п. А. Борак, згадавши про завдання іміграції супроти Рідного Краю, відчитав імена жертводавців, та подав, що зібрано на святі в дарі для „Рідної Школи" $1,404.54, а дохід зі свята виносив $224. Разом зібрано для „Рідної Школи" $1,628.54.

Молодь, яка виступила в Українськім Молодечім Хорі, перемінила сцену в один великий ріжнобарвний город. Була дійсно прикрасою свята, а дірігент п. Онуфрик приготовив для неї нову програму і дібрав її дуже добре, змішуючи поважне з веселим. Цеж було свято молоді.

Український Хор „Бандурист", під орудою відомого дірігента п. Ю. Кириченка, виступав з мужеським хором і мішаним. Він також виступив на святі з новістю, гарною щедрівкою, яка заповідала наближаючіся свята. В хорі виступало старше покоління, старокраєве і тут роджене, яке також хотіло заманіфестувати своїм виступом свою повагу до культурних і національних досягнень „Рідної Школи".

З великим задоволенням приймала публика виступ Української Молодечої Оркестри, яка грала під орудою нашого славного скрипака-артиста, проф. Р. Придаткевича.

Ученики „Школи Українських Народніх Танків" балетмайстра В. Авраменка виступили з ритмічними вправами і танками. Чим більше бачимо тих танцюристів і їх продукції, тим більше вони нам подобаються, бо за кождим разом помітний поступ. А публика любить їх, бо не щадить оплесків.

Були ще діточі декламації, присвячені „Рідній Школі".

Поміж точками програми показувано живі образи з молодю зі шкіл „Рідної Школи" у Львові. Дітвора з хору і та, що була на салі, прямо не могла натішитися ними. Шкода тільки, що тих образів було небогато.

Свято закінчено дуже гарно уложеним живим образом і відспіванням національного гимну.

СМИТ ГОТОВ ЗНОВУ КАНДИДУВАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА.

НЮ ЙОРК. — Між демократами виходить на яв, що Ал Смит таки хоче бути знову демократичним кандидатом на президента. І кажуть, що він вдержиться, бо з усіх кандидатів має ще найбільше виглядів на демократичну номінацію.

ДОМАГАЄТЬСЯ ОСТРОВІВ ЗА ДОВГИ.

НЮ ЙОРК. — Посол Люї Мек Феден каже, що біда з Европою є та, що вона хоче стягнути з німецьких репарацій все те, що вона винна Злученим Державам. А прецінь, каже Мек Феден, Англія чи Франція могли би легко сплатити хоч частину довгів тим, що відступилиб Америці деякі зі своїх кольоній, особливо ті, що, як Бермуда чи Багамські острови, лежать недалеко американського побережа. Цеж не була би для них втрата, бо вони і так збогатилися по війні іншими кольоніями.

УРЯДОВА КАМПАНІЯ ПРОТИ ОБМАНСТВ ПРИ ВИБИРАННЮ ГОРОЖАНСЬКИХ ПАПЕРІВ.

Федеральний суд у Брукліні, Ню Йорк, засудив на рік вязниці Джорджа Бравна, мешканця Бруклина, за те, що він вдавав, що може дати імігрантови допомогу при вибиранню горожанських паперів.

На суді доказано, що обжалований підійшов в домі натуралізаційного бюра в Вігокен, Н. Дж., до Корнеліюса Лінча, та довідавшися від нього, що він має клопоти з вибиранням горожанських паперів, запевнив його, що він може йому допомогти дістати папери, бо він знаєтсья з іміграційними урядниками. Лінч, як звичайно, мав поставити свідків, а тут один з його свідків не зявився, а Лінч не мав під рукою другого. Бравн запевнив Лінча, що він потрафить усе „пофіксувати" через свої знакомства в уряді натуралізації й зажадав 50 долярів за свої прислуги. Лінч дав йому 25 долярів сейчас, а решту обіцяв донести пізніше. Коли Бравн не робив нічого для добуття паперів, Лінч не тільки що не заплатив другої рати, але й доніс на нього до уряду. Бравна арештовано й поставлено на суд.

Федеральний уряд старається тепер власне винищити цього роду натягання імігрантів, що стараються про горожанство. Уряд добув такі докази про Бравна, що цей не перечив вини, але признався до всього. Через це признання до двох діб після арештовання Бравна суд видав на нього присуд. Видаючи вирок, суддя закликав імігрантів, щоби дали судови знати про кожде подібне надужиття, в якому приватні люди вдають, що вони мають якісь тайні впливи в уряді натуралізації та потрафлять добувати горожанські папери протекційною дорогою.

МЕДОВИЙ МІСЯЦЬ У ПЕЧЕРІ.

Двоє молодят із Ст. Пол, Мінн., щойно були побралися, як нещастя хотіло, що молодий стратив роботу. Вони не мали грошей на заплачення помешкання, тому знайшли над рікою Місісіпі велику печеру, в якій замешкали. Та біда не спала й одного дня поліція випадково попала до печери й знайшла тих двоє молодят. Адміністраційна влада була дещо зрушена долею тих молодих людей і постаралася про роботу для молодого мужа.

НЕБІЩИК НЕ ПЛАТИТЬ ЗА... ПОХОРОН.

В одному румунському селі виліз небіщик з домовини в церкві кілька хвилин перед похороном. Налякані люди розбіглись, а небіщик пішов до дому та ледви вспів переконати сімю, що він жиє. На другий день домагався від нього власник похоронного заведення заплати за похорон; справу вирішить суд на домагання ображеного власника, бо живий небіщик не лише не заплатив, але теж викинув його за двері.

ЦІНА ПАРИЖА.

Недавно обчислили вартість Ню Йорку на 500 міліярдів франків, тепер обрахували вартість Парижа на 208 міліярдів франків. Державне майно в Парижі сягає 80 міліярдів, зокрема музей Лювру оцінюють на 50 міліонів.

РУХ НАЦІОНАЛІСТІВ НА УКРАЇНІ.

На Україні позаарештовувано богато української інтелігенції, робітників, селян і війських за їх необстрожні вияви українського патріотизму. Хоча президент радянської України, Покровський, має довіря в московських кругах, то Г.П.У. і йому не довіряє. Цими дня Г.П.У зарядило конфіскату написаної Покровським газетної статті.

ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ПОРАХУНКИ.

Із погранича повідомляють про акцію литовських боївок на терені повітів, що межують з Польщею й заселені переважно Поляками, між іншим про підпалювання шкільних будинків. Невідомі люди підпалили в останньому часі польський людовий дім в Оліті. Цілий будинок з читальнею і бібліотекою згорів.

З КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

Фабрику 1-золотівок викрила поліція під Жовківкою, люблинського повіту. — Під замітом комуністичної пропаганди у чортківському та борщівському повіті арештували 35 осіб. — У Княжівському, долинського повіту, вбили парубки Володимира Олексина з Ценева на весіллі у Степана Кудибина. Поліція арештувала кількох парубків і відіслала їх до Стрия.

НЕ БУЛО В РОСІЇ АМНЕСТІЇ.

Перед 14-и роковинами великої російської революції комуністичної поширені були серед населення Росії й України поголоски, що в цієї нагоди буде велика амнестія для всіх політичних проступників. Принаймні помилують тих еміґрантів, які повтікали, не боровшися зі зброєю в руках проти большевицької влади. Помилують, казали, й тих, що їх заслано в Сибір і на північ за опозицію проти теперішних можновладців. Сподівалися також, що зменшать кару тим селянам, котрі за спротив проти насильної колективізації мучаться на тяжких лісових роботах на ледових сторонах, де вони тисячами гинуть від голоду й холоду.

Минули роковини, а нікого не помилувано. Тільки деяких високих урядовців, котрі повідкликували свої обвинувачення проти режіму Сталіна, назад принято на їх давні становища.

Це викликало в широких кругах населення негодовання проти зненавидженої диктатури Сталіна і його одномишленників. Опозиція зосередковується довкола головного команданта червоної армії, Ворошілова, котрого люблять і котрому довіряють війська. В Росії говорять таке, що якби хто вбив або повалив самого Сталіна, то ніхто й не рушивсяб у його обороні; а якби це сталося з Ворошіловом, то революція неминуча. Знаючи це, Сталін хоч-не-хоч мусить терпіти непримирного Ворошілова.

837 ЛІТ ПРИ ОДНОМУ СТОЛІ.

Недавно відбувся в Авініоні (Франція) бенкет для місцевих ветеранів 1830 р. Кожного року відбувається цей бенкет від 1895 р., але тоді засіло до нього 459 людей, а 1931 р. лише 18. Загальний вік присутних 18 учасників цьогорічного бенкету дає число 837 літ.

РОСІЙСЬКА ПРОПОВІДЬ УКРАЇНСЬКОГО ДУХОВНИКА Й ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОГО ПРОФЕСОРА.

В дні 22. листопада у храмі св. Марії Магдалини на Празі (передмістя Варшави) відправлено прощальну Службу з нагоди виїзду до Константинополя еп. Олександра Зотоса. Епископ Зотос, як відомо, від кількох літ перебував у Варшаві як делеґат константинопольського патріярха при православнім митрополиті Денисі. З цього становища його тепер відкликано. Богослуження відправив в асисті численного духовенства городненський архиепископ Олексій (Громадський), котрий теж виголосив проповідь, в якій описав діяльність еп. Зотоса. Проповідь була виголошена російською мовою, дарма, що арх. Олексій Громадський буцімто Українець і „навіть" інколи признається до свого українського походження. Московську проповідь того українського духовника проф. Зайцев, бувший доректор департаменту українського міністерства освіти, український педагоґ і вчений, переклав — на польську мову.

У відповідь еп. Зотос виголосив промову по грецьки, яку знову той-же Українець, проф. Павло Зайцев, переклав — цим разом не лише на польську мову, але й на... московську.

На місце еп. Зотоса приїжджає з Константинополя архимандрит Іларіон, який перед війною скінчив духовну академію у Петербурзі і говорить плавко по московськи. Іларіона іменовано вже професором православної теольоґії в варшавському університеті.

Названий останній прилюдний попис арх. Олексія Громадського й проф. Павла Зайцева є чудовим причинком до характеристики нинішніх чудернацьких відносин у Православній Церкві в Польщі.

ЖЕРТВА НЕЩАСЛИВОГО ВИПАДКУ В КОПАЛЬНІ.

В копальні вугля „Вестерн Джем" у Мидленд вейл, Алта., перевернувся візок з вуглям і вбив 27-літнього робітника, Тому Кузика. Покійний був нежонатий й прибув до Канади з Буковини в 1924 році.

ТАТУОВАНІ ОБЛИЧА ЖІНОК.

Пудер і кредка до уст зникнуть назавжди з жіночих торбинок. У Лондоні жінки користуються вже добродійством нового винаходу. Винайшли спосіб при допомозі електричної голки татуовати уста та лиця в усяких красках. Ці заходи для утревалення краси проходять без болю. Оператор знечулює те місце тіла, що має бути закрашене, наколює нашкірок і впускає краску, яка не нищиться та не стирається. Фабриканти пудру збанкротують..

74-ЛІТНИЙ СТАРЕЦЬ ЗАСУДЖЕНИЙ НА ДОСМЕРТНУ ТЮРМУ.

У Віндзор, Онт., засуджено на кару досмертної тюрми 74-літнього Джека Паквета за підроблювання 50-центових монет. Та мабуть не довго прийдеться цьому старцеви доживати віку в тюрмі.

ДИВОГЛЯД.

З Каіра (Єгипет) доносять, що там одна жінка породила дитину, котра мала одну голову, чотири вуха, чотири руки й чотири ноги. Цей дивогляд жив усього дві години.

ЯПОНІЯ ПОСИЛАЄ НОВІ ВІЙСЬКА В МАНДЖУРІЮ

ВЖЕ КІЛЬКА ПАРОПЛАВІВ З ВІЙСЬКОМ ПРИБУЛИ З ЯПОНІЇ. ГОТУЄТЬСЯ ОСТОТОЧНИЙ НАСТУП НА ЧІНЧОВ.

ТОКІО (Японія). — Японський цісар дозволив урядови післати нові війська в Манджурію. Скільки всього війська буде післано, не відомо, але перші його транспорти вже відійшли з Японії. До Манджурії посилають нові війська всіх родів зброї, разом з літаками, між якими є важкі бомбери незвичайних розмірів.

Вперш у чергу вислано додаткову мішану бриґаду з Кореї до Манджурії; на місце цієї бриґади негайно прибули свіжі війська з Японії. Военний міністер Аракі каже, що зогляду на активність китайських реґулярних і нереґулярних військ Японцям треба збільшувати свої сили, щоб затримати спокій у Манджурії.

Японські сили тепер концентруються в напрямі на Чінчов, готуючись почати рішучий наступ. Японія вважає, що в Манджурії не буде спокою так довго, як довго китайські війська знаходяться в Чінчові. На ноту Америки, Англії й Франції проти захоплення Японією Чінчова японський уряд відповів, що він поступає в Манджурії так, як йому вказують на те обставини, що змушують Японію боротися з китайськими бандами, щоб забезпечити спокій на Південно-Манджурській залізниці.

РОЗКЛАД У КИТАЮ.

ШАНГГАЙ (Китай). — Північні китайські ґенерали домагаються рішучого виступу проти Японії й готові післати свої війська для боротьби проти Японців у Манджурії. Вони разом з тим домагаються кари смерти для ґенерала Чен-Сю Ляна за те, що він не дав відповідного опору Японцям у Манджурії.

Та годі сподіватися, щоб це предложення китайських ґенералів мало практичні наслідки, бо через розвал транспорту в Китаю дуже утруднений перевіз більших мас війська та його концентрація. Крім того ще й досі не сформовано нового уряду в Нанкіні на місце уступившого уряду на чолі з Кай Шеком. Між Кантонцями й Нанкінцями прийшло до сварок. Лідери Кантонців покинули Нанкін.

ЯПОНІЯ ГОТУЄТЬСЯ ВОЮВАТИ ПРОТИ РОСІЇ.

ХАРБІН (Манджурія). — Відомий кореспондент „Ди Ню Йорк Таймса", Галет Абенд, в довшій телеґрамі подає про те, що теперішні военні операції Японії в Манджурії направлені не так проти Китаю, як проти Росії. Все вказує на те, що Японія готується до війни з Росією, для чого вона здобуває собі в Манджурії потрібний терен для майбутніх операцій своєї армії проти Росії.

Радянська Росія веде на Далекому Сході таку саме політику проти Японії, яку провадила царська Росія. Лише змінилися методи й терени. Радянська Росія захопила в свої руки зовнішню Монґолію, де зорґанізувала монґольську армію, яка цілком послушна Росії. В Монґолії, а також на терені радянської Росії большевики виховують величезні кадри аґітаторів Корейців, Китайців, Манджурців та Монґолів проти Японії, а також підготовлюють старшинство для армій з цих народів, що малиб оперувати проти Японії.

Колиб Росія закінчила свої пляни пяти й десятилітку, тоді вони малиб на Далекому Сході значну перевагу над Японцями, бо малаб добру комунікацію й недалекі осередки военного виробництва. Отож Японія мусить тепер завдати рішучий удар Росії на Далекому Сході й не чекати, поки Росія буде знаходитися в ліпшому стані.

ВИГАДКА ЧЕКІСТІВ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Большевики заявили нарешті, що замах на японського посла підготовлював секретар чехословацької амбасади в Москві, д-р Ванек. У Празі ніхто не сумнівається, що вся ця історія є видумкою чекістів, щоб помститися над д-ром Ванеком, який знаходиться в Москві вже пять років.

Д-р Ванек був колись у складі чеських леґіонів в армії Колчака. В Москві большевики нераз старалися його затягнути на свою сторону й робили ріжні пропозиції, яких Ванек не приняв. Тепер він вертається до Праги, щоб здати звіт зі всієї історії міністрови справ заграничних, Бенешови.

ПОКИДАЮТЬ ГАНДІЯ.

НЮ, ДЕЛІ (Індія). — Ґанді приїхав до Бомбею й тут довідався, що магомедани Індуси лишають його й не будуть боротися разом з ним за незалежність Індії. В Лаґорі прийшло знову до кривавих подій, коли 8 осіб були тяжко поранені підчас страйку й демонстрації.

Взагалі в Індії за останніх два дні перед поворотом Гандія з Лондону загинули 12 осіб підчас заворушень.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МІЖ ІЛЮЗІЄЮ І ФАНТАЗІЄЮ

Приглядатися тому, що діється в Німеччині, значить студіювати в першій мірі шляхи, якими ступає німецький нарід, змагаючи до ліквідації поганих наслідків програної війни. Це не тільки змагання до знесення фінансових тягарів, чи вирівнання територіяльних кривд, які завдано Німеччині, але також змагання до закріплення нових демократичних принципів і нової форми влади та авторитету для тих нових людей, яких видвигнула демократія.

На думку Гітлера теперішня німецька влада бавиться в „ілюзії", коли думає оздоровити Німеччину шляхом вічних пертрактацій з тими, що її економічно зруйнували. Бо який же лад може завести демократія в теперішних часах загальної скрути і загального розкладу, коли треба влади сильної руки, великої ідеї й великого розмаху. І якаж це демократія, коли на чолі держави стоїть Гінденбурґ, а його правою рукою є ґенерал Ґренер, себто люди, котрі так близько стояли до бувшого кайзера, котрі з природи своєї не звикли до ніякої демократії. А дотого: що спільного може бути між ними і Брінінґом, соціялістом, котрий стоїть на чолі уряду і як німецький канцлер заважує на цілій німецькій політиці.

Все це виглядає на перший погляд і для постороннього глядача великою ілюзією. Але такою самою великою „фантазією" є й ціла акція Гітлерівців, яка пірвала за собою міліони і якою „страшить" Гітлер не так німецький нарід, як світ, особливо тих, що позичили Німеччині гроші. Ніхто не знає, що може статися в Німеччині, як завалиться теперішній уряд, а до влади прийде така „горяча" голова як Гітлер. І ратують Німеччину!

Як бачимо з того, то між „ілюзією" і „фантазією" кується дійсність. „Ілюзія" задокументувала дотого недавно таку „сильну руку", що нічим диктатура Мусолінія. Проголошено такі декрети й загострення, що гостріших не відважилась би видати, оттак без усякої підготовки, ніяка диктатура в світі. А їх видано й нарід їм повинується. А вслід за тим у Базелі заповідають дальші зменшення німецьких репарацій. І от ще трохи пофантазує Гітлер, ще трохи більшої скрути і затрівоження Европи Німеччиною, а „ілюзії" німецького уряду і „фантазії" Гітлера готові свого доконати, себто викути німецьку дійсність, яка готова принести Німеччині визволення з того поневолення, що є вислідом Версайського мира.

УКРАЇНА ТА БОЛЬШЕВИЗМ.

(Від кореспондента з Европи).

Всім уважним спостерігачам розвитку подій на сході Европи безперечно кидається в очі той характеристичний факт, що совітська влада до певної міри стабілізувалася власне в Росії, що Росіяни, хоч і ставляться до неї неґативно або навіть ворожо, а проте не виявляють чинного спротиву проти цеї влади та не поборюють рішучо нинішньої політики компартії.

Цей факт пояснюється тим, що в Росії протягом ще попередніх століть витворилися деякі особливі умовини для розвитку державного капіталізму та для колективізації хліборобства. Не слід забувати, що не лише російські славянофіли, але й більша частина російських соціялістів здавна мріяли та обстоювали думку про особливий шлях господарського розвитку Росії, досить катеґорично відкидаючи засади европейського капіталізму.

Крім того необхідно памятати, що в Росії сучасна большевицька диктатура, так би мовити орґанічно заступила колишню царську автократію, бо Росія за увесь час свого істновання ніколи не знала іншого політичного режіму та не витворила традицій народоправства.

Саме тому підчас революції та громадянської війни в Росії боролися за владу лише дві скрайні ґрупи — большевицька та монархістична. Навпаки, російські демократи та соціялісти в цій боротьбі за владу в Росії не відограли рішаючої ролі, бо російська революція мала переважно соціяльний характер, а політично невироблені російські народні маси у переважаючій своїй більшости опинилися під впливом тих максималістичних гасел, які проголошували комуністи-большевики.

Зрозуміло, що народні маси не підтримали змагань російських монархістів відновити старий лад, а тому військова акція Колчака-Денікіна, не вважаючи на підтримку їх з боку Франції та Анґлії, закінчилася повним фіяском.

Не зайвим буде підкреслити, що російська антибольшевицька акція спиралася головним чином на сили донських та кубанських козаків, або на антибольшевицькі чинні виступи Ураїнців та Сибіряків, які, що правда, провадили безоглядну боротьбу проти російського большевизму, але таксамо рішучо виступали також проти реставраційних плянів російських монархістів.

Навпаки на Україні, на Кавказі, у Туркестані та по інших не російських теренах завзята боротьба проти московсько-большевицького імперіялізму мала цілком національний характер та провадилася самими народніми масами. Не диво, бо революція на цих теренах від самого свого початку набрала національного кольору та змісту, поставивши своїм завданням визволити поневолені російським царатом народи та відновити власну державну суверенність."

Ця визвольна боротьба України, Грузії та інших країн відбувалася стихійно та провадилась з нечуваним завзяттям протягом кількох років. Вона не припинилася властиво і до нині, хоч прибрала інші форми. Цим і пояснюється той факт, що совітська влада ще й досі не закріпилася та не стабілізувалася на Україні, в Грузії та по інших національних републиках совітського союзу в такій мірі, як це знаходимо в Росії.

Москва біжучого року відсвяткувала вже чотирнацяті роковини панування большевицької влади в Росії, тоді як на Україні совітскьа влада існує всього одинацять років, а в Грузії тільки десять років. Це тому, що Москва спромоглася окупувави Україну лише після кількаразових невдач.

На жаль, Европа своєчасно не зрозуміла завзятої збройної боротьби українського народу проти московського большевизму та не дала йому будьякої допомоги, а тому знесилена затяжною боротьбою та оточена навколо ворожими силами, Україна знову стала московською кольонією.

І от вже роками, як то було і за царату, Москва використовує українські природні богацтва, як також працю населення, для належної розбудови свого господарства та для зміцнення мілітарної сили Совітського Союзу. Самі московські можновладці вже нераз признавалися, що без України, себто без української важкої промисловости та без українського рільництва, булоб не лише дуже важко налагодити належні торговельні зносини з Европою, а взагалі булоб неможливо переводити політику досить швидкого упромисловлення Совітського Союзу.

Українські народні маси теж вже давно усвідомили факт, що московська окупаційна влада на Україні провадить кольоніяльну політику нечуваного господарського визиску, що Москва до певної міри розбудовує українську важку промисловість та переводить примусову колективізацію рільництва лише тому, щоб максимально використати Україну для власних інтересів.

І справді всім відомо, що Україна зуживає лише половину своєї промислової та хліборобської продукції, тоді як решту Москва силою вивозить до Росії або до Европи. Це явне грабування України серед білого дня посилюється ще тим, що московські аґенти шляхом насильства відбирають збіже у селян по дуже низьких державних цінах, а також запровадили певну систему примусової праці для робітництва, бо воно не бажає працювати в жахливих обставинах совітського режиму та ще й за досить низьку заробітну плату.

Не дивно, що українські працюючі маси, які ніколи не мирилися зі своїм поневоленням, усіми можливими засобами поборюють сучасний окупаційний режім взагалі, а зокрема роблять чинний спротив проти господарської політики компартії, як також проти системи примусової праці та колективізації рільництва. Нема сумніву, що ця боротьба вимагає великих жертв, бо московська аґентура на Україні та особливо Д.П.У. (бувше чека) безоглядно поборюють український визвольний рух.

Тому саме періодичні масові арешти, розстріли та висилки Українців за межі батьківщини стали буденним явищем на совітській Україні. Цей жахливий терор прибрав нечуваних розмірів особливо за останніх два роки, бо Москва намагається ріжними способами насильства залякати українське населення, а шляхом примусової колетивізації зломити спротив українського селянства. Характеристично, що в Росії колективізація рільництва охопила всього 45% селянських господарств, у цілому Союзі коло 50%, а на Україні „ударним порядком" сколективізовано вже до 70% господарств.

Москва сподівалася, що колективні господарства стануть підпорою сучасного режіму на Україні, а тимчасом вони, про що виразно свідчить навіть совітська преса, таксамо як і решта селян, боронять власні інтереси та ухиляютья виконувати ріжні завдання та пляни компартії. Це зрозуміле, бо українські селяни опинились у колгоспах з примусу, щоб таким робом вратувати себе від висилки та конфіскати майна, а тимчасом вони не змінили ні своеї вдачі, ні відношення до совітського режіму. Тимчасом сотні тисяч тих українських селян, які рішучо відмовилися від вступу до колгоспів та активно поборювали політику совітської влади, ще й нині перебувають у вязницях, або гинуть від жахливих умов примусової праці по окремих таборах на півночі Росії.

Рахуючися з українським національним рухом та попередніми невдачами, Москва примушена була повести так би мовити українську політику на Україні та запровадити т. зв. українізацію, сподіваючися в такий спосіб наблизити чужоземний окупаційний апарат до українського населення, як також використати українські національні сили для праці на ріжних ділянках переважно культурної творчости. З цею метою проголошено гасло, що компартія ставить своїм завданням утворити та розбудувати українську культуру, національну по формі, але з пролетарським змістом.

Проте незабаром виявилося, що український національний рух почав швидко опановувати науку, літературу, мистецтво, школу, церкву і т. д., послідовно захоплюючи під свій вплив всю культурну творчість на Україні. Навпаки, пролетарська культура розвивалася дуже пиняво, та ще до того чимало пролетарських письменників, учених та діячів мистецтва почали підпадати націоналістичним впливам та ріжним ухилам від марксистсько-ленінської доктрини.

Налякана небезпекою, що українська національна течія підпорядковує собі усю культурну творчість, а тим самим ще більше поширює свої впливи на народні маси, компартія України почала вживати ріжних заходів насильства, щоб затамувати розвиток української національної культури. З цею метою за допомогою чекістів протягом останніх трох років переведено т. зв. чистку усіх українських наукових, освітних та взагалі культурних установ.

Таксамо чимало українських культурних товариств та ріжних видавництв зовсім заборонено, або так зреорґанізовано, що вони або були позбавлені можливости продовжувати розбудову української культури, або опинилися в руках московських аґентів та їх приспішників. Мало того, з метою компромітації українських діячів на полі культури шляхом провокації заарaнжовано кілька політичних процесів, щоб показати, немов би українські патріоти перетворили ріжні культурні установи на національні фортеці та політичні центри антибольшевицького руху.

Як відомо, ці заходи не дали бажаних наслідків, тому масові арешти поміж Українцями та висилки їх за межі України відбуваються ще й тепер безнастанно. От протягом жовтня біжучого року вислано за межі України відомого українського ученого історика, члена кількох Академій Наук, та бувшого президента Української Центральної Ради, Михайла Грушевського, визначного українського поета Рильського, професора Савченка та богатьох інших учених і письменників. Мало того, заборонено видання таких наукових журналів, як „Україна", „Бібліоґрафічні Вісти" і т. д.

Звичайно за таких обставин справжня наукова чи культурна творчість на Україні цілком неможлива, бо українські патріоти уважають своїм обовязком в міру власних сил розбудовувати українську науку, літературу, театр, музику та мистецтво взагалі, щоб найскорше наздогнати передові европейські нації та внести в загальну скарбницю культури питомі українській нації особливости, а тимчасом совітська влада та компартія примушують їх працювати на засадах марксітсько - ленінської доктрини.

Отже не дивно, що Українці, переконавшись у тому, що сучасний режім на совітській Україні затримує і навіть унеможливлює не тільки належну розбудову народнього господарства, але й бажаний розвиток національної культури; що московське панування на Україні запровадило певну систему кріпацтва та рабства; що загальні злидні та нечувана сваволя все збільшуються, з усім своїм завзяттям та глибокою вірою готуються до майбутнього смертельного бою за своє визволення.

Пройшовши сувору школу московсько - большевицького панування, українські народні маси вже позбулися ілюзій і покладають всі свої надії на прийдешню національну революцію, яка безперечно спалахне своєчасно з нечуваною силою у звязку з можливими міжнародніми подіями на Сході Европи, а також без них. Українські націоналісти глибоко переконані, що лише шляхом збройної боротьби українська нація здобуде собі кращу будуччину у власній Вільній та Незалежній Державі.

В. Богуш.

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішних її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

I. Соколов-Нікітов.

СМЕТАНА СВЯТОГО МИКОЛИ

Один піп наняв молодого робітника. Парубок залюбився в попову дочку. Вона частенько гостила його сметаною. Попадя сушила собі голову, де дівається сметана?

— Як це може бути, тату — сказала вона до попа: — сметана зникає; не лишається навіть стільки, щоби промочити горло. До нас мусів закраститися злодій.

— Дай но відерце, я занесу до церкви, там його ніхто не візьме.

Попадя зібрала сметану, піп заніс відерце у церкву та поставив біля образу святого Миколи.

Робітникови захотілося пити і він каже до попадянки:

— Ах, серденько, я так поїв би собі сметани.

— Відкіляж я візьму тобі її? Батечко заніс сметану до церкви та поклав перед образом святого Миколи.

— Дайно мені церковні ключі, я зайду туди та наїмся досита.

Попівна дала робітникові ключі, він пішов до церкви, зїв усю сметану, а щоби ніхто не здогадався, що це він зїв, обмастив святому Миколі вуса сметаною, накапав йому на бороду та на груди, замкнув церкву тай пішов.

Рано прийшов піп у церкву, дивиться — відерце порожнє; глянув на святого Миколу — а в нього ціла борода в сметані.

— Ага! То ми підозрівали то цього то того, а он диви, хто зїв сметану.

Піп схопив святий образ, кинув ним об землю, образ розлетівся. Піп злякався, схопив відерце та побіг додому.

— Мало! Я розбив святого Миколу — я приловив його, як він їв сметану — він ще мав саме час замкнути уста; ціла його борода обхляпана сметаною.

— Ти зле зробив, тату — сказала попадя — ти розбив святий образ; за це він тебе...

Піп задумався, зажурився.

— Тепер мені лишається лише одно, — сказав піп — спечи мені пиріжків, мамо, піду до святих місць, щоби відпокутувати свій гріх.

— Йди, тату, йди!

Попадя напекла пиріжків, ушила торбину, виправила попа і він вибрався в дорогу.

***

Іде піп, іде, а напроти нього надходить якийсь убогий дідусь.

— Куди дорога, попе?

— Йду до святих місць просити прощення за гріх! — каже піп.

— То йдім разом.

Пішли вони разом, ішли довго-довго — аж зголодніли. Посідали, щоби перекусити.

Каже дідусь: — Піди по воду, попе, я напився би.

— То ти хочеш попа посилати по воду, діду? Це радше я тобі повинен приказувати, а не ти попові.

Що було діяти: дідусь пішов по воду. Як він пішов — піп побачив у дідусевім мішечку три просфорки.

— Якжеж це? Я піп — і маю дві, а той сивий — три!

За той час, як дідуся не було, піп зїв одну просфорку. Дідусь приніс воду, оглянувся — недоставало одної просфорки.

— Ти може зїв одну просфорку, попе?

— А скільки ти мав їх?

— Було три, а тепер є лише дві.

— То не може бути: я піп, а маю дві, то як ти міг би мати три?

Пішли вони далі та прийшли над озеро. Була темна ніч. По другому боці озера видно було світло. Каже дідусь:

— Що зробимо, попе?

— Мусимо обійти навколо.

— Що? Озеро дуже велике.

Дідусь пішов над беріг, перехрестився, ступив на воду та перейшов водою, наче сухою землею. За ним пішов піп. Дідусь перейшов на другий беріг, оглянувся, а піп потопає посеред озера, вже повний рот води в нього.

Дідусь каже попові:

— Ти втонеш, попе, — тому сповідайся тепер: чи то не ти зїв просфору?

Піп подумав: — Ні, я не зїв просфори, хай я і втону, я не зїв її!

Вода опала, піп почув землю під ногами та вийшов. Вони пішли далі, напроти світла в хаті. Вони вступили на східці та застукали. Вийшов господар:

— Я вас не можу впустити — мій батько вмирає.

— Ти бачиш людину, та не дивишся в її середину, — сказав дідусь — а може ми можемо виздоровити його.

Ввійшли вони в хату, дідусь глянув на хорого.

— Це легка недуга!

Він схопив сокиру та давай рубати хорого на шматки.

— А тепер, — каже він — принесіть мені з озера відро води!

Принесли воду — дідусь поскладав шматки тіла до купи, обмив їх водою, обтер рушником, виняв з кишені пляшечку: покропив раз — тіло знову злучилося, покропив удруге — тіло стало дріжати — покропив у трете — хорий зірвався на рівні ноги. Зірвався і витягнувся: „Алеж то я добре спав — сказав він — то-то я заспав!"

Урадовані дали вони дідусеві грошей — богато грошей. Піп і дідусь пішли далі. Прийшли на перехресну дорогу.

— Попе, ти йди на ліво, — сказав дідусь — я піду на право!

І вони розійшлися.

Піп ішов сам один — ішов — ішов, аж бачить у якійсь хаті блимає світло. Застукав.

— Не можемо тебе впустити, у нас умирає брат!

— Ви бачите людину, одначе не бачите людини в середині, — сказав піп — може я міг би виздоровити вашого брата.

Впустили попа в хату. Піп зробив тесаме, як був зробив дідусь. Узяв сокиру та давай рубати хорого. А хорий кричав що-сили: „Йой, йой, йой! Ратуйте!"

— Що ти робиш? — спитали вони попа — таж ти зганяєш людину зі світу!

— Мовчіть, не його першого я виздоровляю!

Хорий затих, перестав кричати. Піп порубав його на шматочки, поскладав до купи, вмив водою, обтер рушником, покропив з одної пляшечки — — покропив раз — нічого, покропив удруге — все ще нічого, покропив утрете — мерлець остався мерцем. Піп вилив усю пляшечку.

— Робіть зі мною, що хочете, я більше нічого не пораджу!

— Що маємо робити з тобою? — сказали мужики. Напалили в печі та повісили попа в комині догори ногами. Попові зробилося недобре. Нараз хтось застукав до дверей. Відчинили — ввійшов тойсамий сиволосий дідусь. Підійшов до попа, нахмурив чоло:

— Попе, ти вмреш тепер, признайся: ти зїв третю просфору?

— Ні, я не зїв, і хай я задушуся — я не зїв її!

Дідусь приказав відвязати попа.

— Я зроблю так, що все знову буде добре, — сказав він.

І зробив усе зовсім таксамо, як передтим робив. Мужик ожив знову.

Дідусь і піп вийшли з хати, пішли дорогою. Йшли аж до перехрестя. Дідусь виняв гроші, що їх дістав, і поділив на три части. Піп думав собі: Кому це дасть він цю третю частину? Напевно візьме собі дві части, а мені дасть одну? Ану, спитаюся?

І він відізвався:

— Для кого це ти призначив цю третю частину, дідусю?

— Для того, хто зїв третю просфору, — сказав дідусь.

— Та це я зїв її!

— То візьми, коли ти зїв її. Та вертайся додому, попе. Святий образ уже знову цілий, одначе вже ніколи не кажи, що я їм сметану — сметану зїв робітник. Та ти не карай робітника; ожени його з твоєю дочкою; твоя дочка має дитину від нього.

(З російського переклав М.Н.)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Протестаційне віче.

Протестаційне віче проти шаліючого польського терору в Східній Галичині відбулося дня 20 грудня 1931 в Укр. Нар. Домі при 6-тій вул. в Ню Йорку. Віче скликали два Відділи О.Д.В.У. в Ню Йорку. На віче прийшла така маса людей, що велика саля У. Н. Дому була виповнена по береги, а навіть бракувало місця, щоб стояти, тому багато людей на віче не могли діпхатися. Між присутніми також було багато Литовців з Ню Йорку, які були запрошені до участи в цім вічу через литовську пресу, як рівнож була й офіційна литовська репрезентація.

Предсідателем віча був гр. М. Новак, а гр. Е. Скоцко секретарем.

Гром. Новак розпочинаючи віче, палкими словами зясував вкоротці ціль віча та зокрема зреферував справу засуду молодих Українців у Львові за „державну зраду", зприводу чого скликано віче. На першого бесідника предсідник покликав п. Т. Свистуна, молодого адвоката з Филаделфії. Т. Свистун на початку своєї промови представив присутним нужденний стан, в якому находиться наш нарід під всіми ворожими заборами, а дальше вказав на однакову політику Польщі й радянської Росії супроти Українців, яка є політикою виницування всякими способами всього, що українське. Бесідник указав на ті хитрощі, з якими вороги підходять до українського народа, щоб його приспати та знищити, уживаючи рівночасно до цього помічної їм української хруніяди та польофільських українських ґруп. Отся хруніяда, перекінчики й зрадлива угодовщина стараються звести на манівці ввесь український національно-державницький рух. Дальше Т. Свистун представив, як на ґрунті поневоленої батьківщини почав виростати свідомий націоналізм, який вперше черґу захопити круги нашої молоді. Цей націоналізм поставив собі за обовязок будити народ до національної свідомости та відучити його від рабських звичок. Націоналізм як остаточну ціль визвольної боротьби українського народу визначив не автономію для котроїсь частини української землі, але соборну українську державу, яку можна здобути не дорогою угодовщини чи дипльоматичної гри, але рішучою боротьбою власними силами, дорогою неуступчивого змагання з ворогом.

Вкінці Т. Свистун вказав на несправедливі засуди, які польські суди видають на українську молодь, яка з великої любови до свого народа не вагається жертвувати себе на вівтар народної боротьби. Частиною тої молоді є Українці, яких минулого місяця львівський ляцький суд засудив на довгі літа вязниці, а одного на кару смерти. Бесідник кликав усіх до протесту проти того, що на українських землях роблять свою розправу польські суди.

По нім виголосив довшу промову по литовськи представник Литовців з Ню Йорку, д-р Виннис. Далі на зазив предсідателя М. Новака наступила збірка на салі.

Слідуючим бесідником, що сам зголосився, був наш славний балетмайстер В. Авраменко, котрий вказував на те, як еміґрація наша повинна причинятися до будовання української держави через відповідну пропаґанду між чужинцями, а зокрема через пропаґанду свойого народнього мистецтва.

Вкінці забрав ще слово гр. Скибінський, з Вунсакет, Р. Ай., який в ядерних словах висказав віру в те, що український нарід, хоч тепер закутий кайданами неволі, остаточно знайде певний вихід, та що хвиля побіди української державницької ідеї вже недалеко.

По цім наступило відчитання резолюцій, в українській і анґлійській мові, які присутні одноголосно приняли.

Слід зауважити, що на сали панували дуже поважний настрій, атмосфера єдности думки й однодушности протесту проти гнету наших поневолених братів. Поважне захорування нашого загалу виказує прикмети розсудних горожан, а також свою свідомість у національних питаннях та свій дійсний патріотизм.

Збірка принесла $250.32, з яких, по відчисленню $50 на покриття видатків, получених з уряядженням віча, $200 вислано на визвольну боротьбу.

На окремім місці поміщуємо спис тих жертводавців, які жертвували від $1 вище; жертв понижче доляра не записувано.

Віче ухвалило слідуючу резолюцію:

Резолюція протестаційного віча, скликаного двома відділами ОДВУ в Ню Йорку, котре відбулося дня 20 грудня 1931 р. в Укр. Нар Домі, 217-219 Іст 6-та вулиця, Ню Йорк, Н. Й.

1. Тому, що в 1923 р. рада амбасадорів призначила східно галицьку Україну до Польщі, з тим застереженням, що Українці матимуть самоуправу й що права меншин національних в справах мови, освіти, культурних інституцій і свобідного визнання релігії заґарантовані договором національних меншин, який був підписаний Злученими Державами Америки, Великою Британією, Японією, Італією і Польщею;

2. Тому, що всі ці права, від цього часу аж до тепер, були нехтовані польським правительством;

3. Тому, що дотепер польське правительство не робило жадних заходів в справі установлення автономії у Східній Галичині;

4. Тому, що у вересни 1930 р. польське правительство орґанізувало масовий терор українського населення й що під покровом так званої „пацифікації" польська поліція й улани атакували 341 сіл, тяжко побили й змальтретували 1,357 дорослих людей і 93 дітей та знасилували 60 жінок (зі всіх тих тяжко побитих 17 померли);

5. Тому, що панування польського терору невпинно продовжується аж до тепер;

6. Тому, що українські зажалення в справі тих тяжких переслідувань, які почались у вересні 1930 р., були поставлені перед Ліґою Націй та які вже є поставлені на порядок слідуючого засідання Ліґи Націй, (в січни 1932);

7. Тому, що польський суд у Львові, в українській Східній Галичині, дня 26 листопада 1931 р., засудив Юрія Дацишина на смерть за здогадну зраду польської держави;

8. Тому, що той самий суд того самого дня засудив слідуючих Українців за таку саму зраду держави на слідуючу кару: Богдана Кравціва на 3 роки тажкої вязниці, Осипа Процищина — на 15 місяців тажкої вязниці, Жигмонта Процишина — на 1 рік, Богдана Кордюка — на 1½ року, Зенона Пеленського — на 3 роки, Юлія Козакевича — на 1 рік, Зеновія Богдана Книша — на 8 літ, Миколу Максимюка — 15 літ, Дмитра Вирста — 3 роки, Володимира Качмарського — 6 місяців, Володимира Андрущака — на 6 місяців.

Інший знова польський суд приблизно в тім самім часі, засудив Івана Мицика на 15 літ тяжкої тюрми, також за „зраду" польської держави;

9. Тому, що всі повищі засуди були видані в часі масового поліційного переслідування у Східній Галичині й перед лавою присяглих, що складалася тільки з самих Поляків, як рівнож тільки на підставі зізнань аґентів і конфідентів польської державної поліції, чому цей суд та його засудження тих Українців, не могли бути справедливими, але односторонними й заздалегідь вирішеними щодо висліду, а суд такий мав характер комедії й висмівування справедливости;

10. Тому, що українське населення на українських територіях під окупацією Польщі не має можливости протестувати проти всіх тих звірств зогляду на польський терор, який там панує, постановляємо:

Ми, американські горожани українського походження, враз з американськими горожанами литовського походження, жадаємо, щоб припинено виконання засуду на всіх тих засуджених Українців, з тої причини, що: польське правительство не має юрисдикції судити й засуджувати Українців за зраду польської держави, бо само польське правительство нехтує принятими на себе обовязками себто договорами про національні меншини, які зроблено 14-го марта 1923 р. відносно ґарантії Українцям самоуправи й пошановання прав національних меншин.

Дальше жадаємо, щоби Ліґа Націй офіціяльно звернула увагу на теперішний польський терор на Західній Україні й примусила польське правительство спинити звірства супроти Українців і щоб Ліґа Націй обстоювала права Українців, на підставі договору про національні меншини.

Також постановляємо ці резолюції вислати до Секретаріяту Ліґи Націй, секретаря справ внутрішних Злучених Держав Америки, до польського амбасадора у Вашинґтоні, до маршала Йосифа Пілсудського у Варшаві й до слідуючих держав: Великої Британії, Франції, Японії, Італії, та оголосити їх у пресі.

Евген Скоцко, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Роман Бойко, член Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союза, помер траґічною смертю, відобравши собі життя дня 10. грудня 1931 року.

Похорон відбувся дня 12. грудня.

Покійний був щирим Українцем. За ввесь час свого побуту в Шикаґо завжди попирав щиро українські справи і то морально й матеріяльно.

Родинні нещастя, депресія економічна, яка знищила покійного цілковито матеріяльно, а далі й те, що стратив роботу, довели його до цього траґічного кроку.

Покійний був родом з села Неслухова, повіт Камінка Струмілова.

Вічна Йому память!

Тарас Шпікула, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

На визвольну боротьбу.

Заходом відд. ОДВУ відсятковано в Шикаґо 11. жовтня першу річницю смерти Ю. Головінського й інших героїв, поляглих за Україну.

Про свято була вже згадка в „Свободі", а тут подається імена тих, котрі не тільки вшанували память наших героїв, але також зложили жертви на ведення дальшої боротьби за визволення України.

Жертви зложили: п. Костелюк $5; укр. прав. церква $3; по $2: Кулиняк, І. Слабий; по $1: пані Шміґельська, Юречко, Подола, Коцовська, Костирка, Авраменко, Миленький, Леськів, Чуба, Побуцький, Пастух, В. Тимчук, Любас, М. Батюк, Лоняк, Куропась, Шпікула, Білецький, Фещин, Прокопенко, Ящишин, Петрів, Гринчишин, Карман, Моранець і панна Кирилюк; Лопатовський 50 ц.; по 25 ц.: пані Вінярська й громадяни: Подола, Ситар, Н. Н., Н. Н.

За кокардки було $12.03. З продажі портретів Головінського і Бесарабової $2.55. Разом $54.33. На влаштовання свята видано $30.83, осталося $23.50, які вислано через Обеднання на вище згадану ціль. Крім цього відділ вислав через Обєднання $100, а іменно: $28.60 за продану „Сурму", а $71.40 з членських вкладок. Також відділ вислав до Центральної Управи $10 на покриття ріжних видатків.

Управа відділу ОДВУ, ч. 2, в Шикаґо, Ілл.

Також фільсофія.

— Як хто уступає другому, коли не має рації, той є мудрий.

— А як хто уступає, коли має рацію?

— Той є жонатий.

Костас **Пароріті́с.**

ЙОГО КІТОЧКА

Сидів в уряді та мав якесь лихе прочуття. Цілу ніч не спав, а очі йому попідпухали та зайшли кровю. Взяв у руку перо, відгриз кінець нігтя та забрався до писання. Працював так якийсь час. Зігнутий над рахунками не запримітив директора, який прийшов до нього. Директор виглядав на гнівного.

— Пане Севастосе, вважайте, прошу вас, на той рахунок. Три і пять є вісім, а два є десять, і девять є девятнацять, і чотири є двацять три а ви написали 17, замісць 23. Це робить ріжницю на шість тисяч драхм. Це не трібничка. Робите багато помилок!

Пан Севастос поправив на носі окуляри, взяв у свої костисті руки рахунок, ніби дивився в нього та промимрив:

— Ваша правда; я помилився. Прошу лишити той рахунок, я перепишу його.

Директор поклав рахунок на стіл і не кажучи далі ні словечка, відійшов. Та було видно, що він дуже сердитий. Не було це вперше, що знайшов помилки в рахунках пана Севастоса. В уряді, де працював, працювали ще десять писарів, самих молодих. Він одинокий був між ними старий. Останніми часами дуже ослаб, сам те відчував. Не добачував, рука дріжала йому, коли взяв у неї перо, а в рахунках робив помилки. Робота вже мучила його. Була пора йому відпочати.

Взявся писати рахунок, та не міг і не міг забути директорової уваги й гострого тону, яким говорив з ним у присутности інших.

— Чи то він не міг прикликати у свою кімнату? Чи треба було, щоби й вони чули, що мав мені закинути?

Коли справився з рахунком, відложив перо та випростувався трохи, щоби відпочати. Від згинання боліла його спина, а очі пекли. На його столі сиділа кітка. Ніжно погласкав її, потім узяв з кишені шматок хліба та подробив його. Інші службовики, які бачили те, глянули один на одного та всміхнулися. Робив це що дня, так, що вже кожен знав, що пан Севастос має за приятелів лише котів і псів.

Коли накормив кітку, посадив її на вікно, гласкав і щось приговорював. Потім взявся за писання. Писав до самого полудня, навіть голови не підводив. Директорова поведінка огірчила його в душі. Старався забути це, та воно безупину вертіло в голові.

— Таки так, — сказав по хвилині до себе — його правда, я вже досить згорбатів і я вже не до роботи. Тут треба молодих сил; це не для нас — старих.

Як відходив, заглянув у директорову кімнату та поклонився на прощання. Директор подякував, одначе холодно.

З уряду пійшов пан Севастос просто додому. Перед хатними дверима чекали на нього три кітки. Як лише побачили його здалека, зараз підбігли мявкаючи й терлися йому до ніг. Дома взяв з комоди булку, сів на крісло та кидав шматочки кіткам, які обступили його. Ввесь той час не спускав з них очей та щасливо усміхнувся; видно, це тішило його. Потім розпалив самовар, зварив два яйця і сам пообідав. Та зів лише одно яйце, другого вже не міг і сховав на вечерю. Потім поклався на ліжку, одначе думки не дали йому вснути, хоч тіло потребувало сну.

Пополудні працював в уряді, поки не зайшло сонце. Потім, як звичайно, пішов на прохід. Вернувся додому вже під ніч і не вечеряючи зараз поклався. Рано заспав і не прийшов на час до уряду. Йому нічого не сказали, та з того, як інші гляділи на нього, пізнав, що директор завважав, що він спізнився. Сів на своє місце та забрався до роботи. Від того дня більше вважав, роздумував над кожним словом, написане переглядав ще раз і робив усе можливе, щоби ліпше писати. Та тяжко є добре писати, коли вам трясеться рука! Писав помало, тому, самособою, спізнився з роботою. А в його рахунках усе більше й більше намножувалося помилок. Наче хто помилково водив його рукою. Колиж раз написав зле телеґраму, счинилася в уряді справжня буча. Директор таки добре насварив на нього; сказав, що уряд це не азиль для — старих дідів. На другий день рано застав пан Севастос на своюму місці іншого писаря. Зрозумів, що його відправили. Інспектор дав йому письмо дирекції. Це була відправа зі служби. Рівночасно — стояло в тім письмі — поручається касієрові, щоби панові Севастосові крім його платні виплатив як відправу сто драхм. Пан Севастос сховав письмо в кишеню, накормив кітку хлібом, який приніс був з собою, сидів біля неї, поки не зіла, погласкав і пішов до каси. Була десята година. Взяв платню за десять днів і — відійшов.

— Зачекайте, пане Севастосе, маєте дістати ще сто драхм! — сказав йому касієр.

— За що, прошу? — спитався.

— Це вам управа дає відправу.

— Дуже дякую, пане касієре. Та це таки забагато.

Як відходив, кивнув оком у директорову кімнату. Директор, щоправда, був там, одначе не підвів навіть голови, щоби глянути на нього. З уряду пійшов просто додому. Всенький день пересидів дома; нічого не робив. Прийшла й ніч, а він навіть з місця не рушився. Та вкінці встав, засвітив свічку, поклав її на стіл і знову сів на своє місце. Було йому сімдесять літ, а трицять два роки працював у цьому уряді. Ціле життя. Щож дістав за це? Нічого. Таке то життя. Тепер мав лише платню за десять днів. Це був увесь його маєток. Як видасть ті гроші, не матиме ні сотика. Мав, щоправда, десь якусь родину, і то богату родину. Та вони його не тямлять тай і він не відзивався до них. І тепер не зробить того, хочби прийшлося і з голоду вмерти. Поправді він уже досить нажився. Пора вже йому відпочати. І так одного дня прийдуть сусіди і знайдуть його мертвого в його кімнатці. А чим скорше воно буде, тим ліпше. Як холодно нині в тій кімнатці! Ніколи не чув такої студені в колінах. Та на душі було йому ще холодніше. Там дули вітри наче в пустій розваленій буді. Був тепер свобідний і цього вечора вперше в свому житті забажав товариства. Колиб мав жінку тай діти, кімнатка не булаб така холодна, не мерз би так у коліна. Тепер мав лише свої кітки. Інших членів родини не знав. Та в них знайшов любов і вірність, яких у людей не знаходив. Гляньте лише на них! Весело глянути на них: одна лізе до нього на коліна, другі дві бавляться на столі якимсь папером. Цілув їх і гласкає. Невинні сотворіння без зависти, без злоби.

Свічка розтопилася. Великі каплі наче сльози капали з неї. Севастос розпер коліна, щоби їх розігріти та став із руками зложеними на плачах походжувати сюди й туди. Підійшов і станув біля відчиненого вікна. Під ним чорнілося море. Вгорі на бережку горить світло. Кожний знакомий спить. Лише неспокійна душа не спить у таку годину.

Не забуде своєї любої мандрівки. Ходив що вечора з палицею в руці, наскільки памятає. Ходив усе зігнутий та як можна найдалі, наче боявся, що хтось побачить його. Скоро ходив усе там, де кінчалася дорога. Тепер направду воно таки задалеко для його старих ніг. Коли дійшов так до половини дороги, сідав на камінь, що вказував милі, та вертався, коли смеркалося.

Раз вечером вертався до хати. Чалапав помало. Нараз почув якийсь мявкіт. Пристанув і став наслухувати.

— То впала якась кіточка — сказав і пішов за голосом.

Не помилився. Біленька пушиста кітка залізла в купу сміття. Мучилася й копирсалася, щоби вилізти зі сміття, та їй вдалося підвести лише голову. Пан Севастос розгорнув сміття палицею, витягнув із нього кітку, погласкав її, загорнув її в загортку, обережно поклав її в кишеню та спокійно пішов далі своєю дорогою. Кітка, як почула тепло, що в нього так неждано дісталася, перестала мявкати та заснула. Як пан Севастос переходив базаром, подумав собі, що кітка певно голодна.

— Іла би, — сказав сам до себе в дусі — дамо їй тепер їсти. Маємо ще кілька центів, щоби їй купити трохи молока.

Перешукав усі кишені, та знайшов у них лише десять лепт. Вони осталися йому зі служби. Та дав їх за молоко, щоби нагодувати знайдену кітку. Сам увечорі поклався голоден. Нічого — ніколи ще не відчував такого спокою в душі, як тепер...

КЛЄМАНСО Й УКРАЇНА.

Париж, 11. листопада 1931 р.

День 11-го листопада у Парижі — це велике свято. В 11-тій годині рано, через одну хвилину, вдержується вуличний рух. Мущини знимають шапки. Гармати віддають почесні стріли. Святкують торжество перемиря.

По документам, які подає доктор Мішон, маршал Фош заявив в інтерву з представником „Матена" (дня 8-го листопада 1920 р.), що Клемансо хотів продовжити війну на пять годин, бажаючи, щоби гарматні стріли, що сповіщали про перемогу, зійшлися з хвилею, коли він входив на трибуну в палаті послів, оголошуючи побідний кінець війни французькому народові — цебто на 4-ту годину пополудни.

Клемансо — батько перемоги, титул, якого йому ніхто не заперечує. Клемансо — творець мира, що сьогодня є одним з найбільше осуджуваних творів великого тигра.

* * *

У книзі людства написано: На початку було слово. Історія людства це не що інше як вічне змагання слова (ідеї) в безконечному поході століть.

Як дивно може це виглядати, драмою Клеманса була саме його стріча із словом — політичною догмою Вілсона. З самим Вілсоном „залізний канцлер Франції" дав собі легко раду. Генерал Мордак (один з найближчих співробітників Клеманса) оповідає в своїх споминах, як то тодішний премієр Франції вже заздалегідь приготовлював підпорядкувати тези Вілсона своїм плянам.

Слабосильний характером Вілсон уступив, а його смерть тісно звязана з трагедією його слова.

Тринацять літ після перемиря, Твір Клеманса, що зветься мировий трактат, загрожений. Мировий договір не дав світови мира. Чи не найсвітліший реванж зломаного слова?

* * *

Доктор Мішон у свойому незвичайно відважному творі перебігає всі етапи життя батька перемоги. Виимаємо з цього твору тільки деякі фрагменти, звязані з історією наших державницьких змагань. Уступ п. з. „Клемансо і російська революція" (стор. 209). „По жовтневій революції починається зараз боротьба з Совітами. В тій боротьбі Франція стараєтьсл послужитись Україною, де численні французькі інтереси звязані з Донцем і де Центральна Рада (парлямент) проголосила Українську Народню Республику. До цього часу французький уряд не привязував ніякої ваги до українського руху, а генерали Нулян і Нісель твердили, що такого руху взагалі нема — тепер наглo уряд намагається створити фронт проти большевиків, якого базою була би Україна, а він складався би із Чехословаччини, білих російських армій, Румунії і т. д. Військову французьку місію вислано до Київа під проводом ген. Табуї, що скоро іменований був комісаром Републики".

Надходить Берестейський мир. Пляни вдержання фронту проти центральних держав розвіваються. Треба тут в імя історичної правди сказати, що саме Берестейський мир змінює прихильне досі становище Клеманса до України.

В часі мирових переговорів Клемансо бажає створити сильну Польщу, яка перегороджувала би злуку Німеччини з Совітами. В уступі п. з. „Польща" (стор. 233) читаємо: Клемансо виміг на Ллойді Джорджі „провізоричне завішення статті, яка давала Польщі 25-літній мандат над Східною Галичиною. Це було очевидне приготовлення до повної анексії цеї землі".

Жіль Камбон (стор. 234), що президіював підчас мирової конференції в т. зв. польській комісії, стає опісля президентом Ради Амбасадорів, яка своїм рішенням з 15 березня 1923. р. признала Східну Галичину Польщі. Галичина має нафту. Жіль Камбон є представником „Стандард Ойл" у Франції, а товариство „Малопольска" з капіталом 250 міліонів, створеним французьким грошем, контролює майже цілу нафтову продукцію Галичини".

Навели ми тут тільки деякі місця з уступів, що відносяться до української справи. Ціла книжка переплетена численними вістками з українського життя; всі вони нам прихильні. — („Новий Час").

Юрій Студинський.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в четвер, 31. грудня, в годині 8-мій вечір, в галі під ч. 217 Іст 6-та вул. На сей вечір вкладок місячних не принимається. Буде вибір уряду на 1932 рік. Старші члени і безробітні члени, котрі не всилі платити вкладок до Бр. і У. Н. Союза, прийдіть на річні збори і внесіть своє зажалення, особисто я за Вас буду говорити. — Михаїл Марків, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться 1-го січня (то є на латинський Новий Рік), в годині 10-тій рано. Проситься всіх членів прийти на означений час. Буде вибір уряду на 1932 рік, справоздання контр. комісії і інші справи. — Василь Репужинський, предс.; Л. Третяк, фін. секр.; Л. Данилко, кас.; Г. Сушко, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, повідомляє всіх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 3-го січня, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів явитися на цім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Буде також вибір уряду на 1932 рік. Довгуючих членів проситься вирівнати по можности свій довг. — П. Підлісний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться дня 1. січня, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів явитись на зборах конечно, бо буде вибір уряду на 1932 рік, звіт контр. комісії, надз. хорих. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, а також проситься розібрати собі календарі. — Тимко Калмун, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Н. З. П. Д. М., від. 112, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членкинь, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня, в годині 1-ій пополудни в гали церковній. Обовязком є кождої членкині прибути, бо буде справоздання уряду за цілий рік та вибір уряду на 1932 рік. Довгуючих членкинь напоминається вирівнати свої довги. Рівночасно пригадується, що буде роздання календарів за оплатою 30 центів. — Марія Розумило, предс.; Марія Тулай, секр.; Ева [illegible], скарб.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорожська Січ, від. 251, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в пятницю, 1-го січня (на латинський Новий Рік), в годині 1-ій пополудне, в школі парохіяльній. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. На мітінґу буде справоздання контр. комісії за 1931 рік, вибір уряду на 1932 рік. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки, щоби не перетягати довгу на слідуючий рік. Не явившийся на мітінґ член заплатить кару після ухвали. — В. Козир, предс.; Н. Страп, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в четвер, 31 грудня (перед латинським Новим Роком), в годині 7-мій ввечір, в гали церковній. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінґ, щоби почути справоздання з цілого року. Буде вибір уряду на 1932 рік. Взивається довгуючих вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі такі члени і членкині будуть суспендовані. — Михаїл Вадяк, пр., Саверий Цар, кас.; Йосиф Гінда, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Повідомляється, що збори Тов. Укр. Сокіл, від. 304, відбудуться в суботу, 2. січня, в гали парохіяльній, 158 Джерман, в годині 7.30 ввечір. Проситься всіх членів явитися на збори, бо є важні справи. — Ол. Уовальчук, предс.; Н. Гнатик, писар.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться 1-го січня (на латинський Новий Рік), в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів явитися на сім мітінґу і вирівнати свої місячні вкладки. Не явившийся на сей мітінґ член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол., а коли не схоче кари заплатити, то буде суспендований. — Іван Стерник, секр.

ВІЛКС БЕРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться 3-го січня, в годині 12.30 в полудне, в гали парафіяльній. Повинністю є кождого члена прибути на сі збори, бо є дуже важні справи до полагодження, які остали з річних зборів. Напоминається довгуючих членів, щоби явилися і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. Котрий з членів не явиться на сі збори без важних причин, буде підлягати такій самій карі, як була за річні збори. — Іван Добуш, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Мир, від. 368, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в пятницю, 1-го січня, в гали церковній на Вест Скул ул., в годині 2-гій пополудни. — П., секретар.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що річний мітінґ відбудеться дня 3-го січня, в годині 2-ій пополудни, в шкільнім домі, 608 С. Гіод ул. Кождий член має явитися на річнім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся, буде караний 25 ц. Будуть звільнені від кари ті члени, що хорі і що роблять в той час. Буде справоздання уряду за 1931 рік і вибір уряду на 1932 рік. Будемо приймати нових членів до Бр. і У. Н. Союза без вступного. Є много інших справ до полагодження. — Михаїл Заячківський, предс.; Іван Гичка, кас.; Петро Сав, секр.

ВЕРВІК, ПА. Тов. ім. М. Грушевського, від. 164, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться 3-го січня в годині 2-ій пополудни, в гали церковній. Обовязком є кождого члена прийти на річні збори, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір уряду на 1932 рік і роздання календарів на 1932 рік. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости, що не перетягати довгу на другий рік; довгуючі будуть суспендовані. На явившийся на річних зборах член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Теодор Кинік, предс.; Мирон Лило, кас.; Микола Калинич, секр.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ГОСПОДАРЮЮТЬ КЕРВАВИЦЕЮ ХЛІБОРОБІВ.

У берлінській „Монтагспост" оголосив недавно Р. Довгалевський, братанець радянського посла в Парижі, цікаві методи радянської комерційної штуки, замикаючи собі цим, очевидно, раз на все шлях до червоного раю. Він кермував довгі роки гамбурським бюром для продажі радянського збіжа і недавно кинув червону братію, якої праця над нищенням населення радсоюзу вже і йому обридла. Між іншим пише він таке:

„Я бачив власними очима, як масло, яйця і т. д. відбирали власному голодуючому робітничому населенню і розкидали за смішно низькі ціни, або доводили до того, що вони псувалися. Я бачив теж, як консерви, зладжені з насилу відібраних риб, дробу, мяса і ярини, лежали три роки в магазинах на те, щоби потім на приказ вищої влади знищити їх зі санітарних оглядів. Але зачався теж експорт збіжа. Кожний, що мав колинебудь до діла з технікою продажі збіжа, зрозуміє той ляк, коли комісар торговлі Мікоян приказав мені телеграфічно продавати збіжа за будьякі ціни. Я не міг довше мовчати, хоч знав з долі кількох моїх відважних товаришів, що мій протест матиме для мене дуже негативні наслідки. Та мимо цього я підняв свій голос. Я виступив з представленням, у якому навів ціле **безглуздя метод експорту** та доказував катастрофальні його наслідки для всього союзу. Я заявив, що це є злочином продавати сотні тисяч тон збіжа, зложеного в европейських шпихлірах, по 3.40 голяндських гульденів за сотнар, себто по **26 рублів за тону.** Це є злочин, бо назначена урядом ціна в союзі виносить 110 рублів за тону. Та до цього треба ще додати видатки на транспорт у краю, 20 рублів за тону. Транспорт до пристані виносить 28 руб. за тону, а видатки в пристані 10 руб. за тону. Колиж ще відрахувати за транспорт з Чорного моря до Европи 7 і пів руб. та кошти переховання 1.20 руб., то виходить, що **за тону збіжа, яке коштує в союзі 175 рублів, дістається за кордоном 15 рублів!**

„Та на цьому ще не кінець. Бож не треба забувати, що в радянськім союзі створено для експорту збіжа окреме акційне товариство, яке має кругло **2,000 урядовців.** А заступства за кордоном мають теж чимало добре заплачених урядовців, які роблять немалі видатки на телефон, телеграф, подорожі і т. д. Коли це все взяти на увагу, то виходить, що самокошти одної тони виходять коло 200 руб., а осягнена за неї ціна виносить по перечисленні валюти тільки 10 рублів!

„Так то для божевільної реіндустріялізації забирається власному населенню хліб, друкується червінці, а потім процендрюється за 10 руб. тону збіжа. Іншими словами: 150 міліонів трудового народу союзу мусять нуждувати і голодувати, щоб уможливити гурткови пануючих сатрапів продавати радянське збіже за 5 проц. дійсної ціни".

Отсе ославлена „плянова" господарка людською кервавицею володарів радсоюзу в освітленні одного з недавніх високих урядовців союзу, очевидно комуніста.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(27)

Вепер утопив свої очі в дорогоцінні камені, вдивляючися в них. З того, як поводився з дорогоцінностями Тарзан, він бачив, що Тарзан не знає ціни цим каменям, а бавиться, як звичайною забавкою. Вепер рішив дістати собі ці камені. Він протягнув свою руку й попросив, щоб Тарзан дав йому камінці. У відповідь на це Тарзан так визвірився по дикому на Вепера, що той з переляку блискавкою відтягнув свою руку геть і замовк.

—о—

Тарзан далі бавився камінцями й розмовляв з Вепером, ніби нічого не сталося перед тим. У нього то був лише хвилевий пр оя в дикуна, котрий боїться, щоб від нього не відняли улюбленої забавки. Вепер дивився на Тарзана як на страшного маняка, який може зробити йому велику несподіванку. Він не зав, що Тарзан попав у дитинство й усі його інтереси обмежувалися лише до того зацікавлення, яке має дитина до десятьох літ.

—о—

На третій день їх подорожі від Опару чутливе ухо Тарзана піймало звук ходу людей, що йшли за втікачами. Вепер не чув нічого, крім звичайного шуму та згуку джунглів. Тарзан стояв, обернувшись лицем у ту сторону, звідки до нього долітали звуки й, широко роздуваючи ніздря, нюхав повітря. Потім він відштовхнув Вепера в кущі й наказав йому там сховатися та чекати, що буде далі.

—о—

Скоро показався гурт дикунів, що йшов слідами Тарзана й Вепера. На переді йшов чорний великан, а за ним яких пятьдесять чорних воїнів. Вепер пізнав, що це були ті дикуни, які з Тарзаном йшли до міста Опар. Чорні пройшли мимо, але Тарзан їх не пізнав. Вепер знав, що вони прямують на фарму Тарзана. Він покликав Тарзана йти їх слідами. Обидва рушили в дорогу й Вепер був певний, що вони прийдуть на фарму.

—о—